

Oponentský posudek na bakalářskou esej

Petr Holý, Výzkum sňatkového věku a geografické mobility snoubenců na základě studia farních matrik v první polovině 19. století, Fakulta humanitních studií UK, Praha 2008, 65 stran.

Petr Holý si v předkládané bakalářské práci vytkl za cíl, jak uvedl v kapitole druhé „Formulování výzkumného problému a hypotéz“, „příspěť k poznání vztahu mezi sňatečností na jedné straně a etnickými a ekonomickými faktory na straně druhé“, přičemž nepochyboval od počátku o tom, „že jistá provázanost mezi demografickým chováním obyvatelstva a hospodářskou charakteristikou toho kterého regionu či té které země skutečně existuje“. Při hledání odpovědí na formulované základní i vedlejší otázky (geografická mobilita a sňatkový věk, míra vlivu etnických a ekonomických faktorů na sňatečnost, respektive na sňatkový věk, v jaké vzdálenosti od svého vlastního bydliště lidé nejčastěji hledali svého životního partnera atd.) a při ověřování v úvodu vytyčených hypotéz (např. sňatkový věk v „horské“ oblasti by měl být nižší než sňatkový věk v obou oblastech „zemědělských“) se autor opřel především o studium farních matrik v jednotlivých oblastech. Ve všech třech zvolených obcích se při práci s matrikami pohyboval v časovém rozmezí mezi roky 1784 – 1849. Výběr vhodných lokalit, kriteria pro výběr vzorků, rozvržení sond a časové vymezení výzkumu specifikoval velmi podrobně (včetně zdůvodnění jednotlivých kroků i změn původně plánovaných dílčích postupů) ve třetí kapitole své bakalářské eseje. Nakonec autor zvolil tři obce ze tří různých oblastí Čech: Za prvé Malotice (dnes 244 obyvatel), které představují příklad české zemědělské obce nacházející se ve Středočeském kraji nedaleko od Kouřimi v kolínském okrese. Za druhé obec Český Jiřetín (Georgendorf - v současnosti 79 obyvatel), která leží v dnešním Ústeckém kraji severně od Litvínova téměř na státní hranici s Německem a je příkladem nezemědělského typu vesnice. Za třetí pak Nové Sedlo nad Bílinou – obec, kterou pro potřeby své práce označil Petr Holý jako zemědělské a etnicky německé sídlo. Obec zanikla v roce 1975 v důsledku těžby hnědého uhlí a nacházela se západně od Jirkova v regionu Chomutovska.

Stěžejní část bakalářské eseje Petra Holého představují kapitoly pátá („Výsledky výzkumu sňatkového věku“ – s. 34 – 46) a šestá („Výsledky výzkumu geografické mobility“ – s. 47 – 61) a samozřejmě závěrečné shrnutí v kapitole sedmé. V 5. kapitole autor prezentoval data, která získal z matrik při studiu sňatkového věku ve všech třech obcích pro období 1784-1849. Hledal přitom ve shromážděných údajích potvrzení „očekávání stran nižšího sňatkového věku v „horské“ obci ve srovnání s oběma obcemi zemědělskými“, přičemž postup svého uvažování dokumentoval přehledně a precizně zpracovanými tabulkami a grafy. Výsledky shrnul jako poměrně nejednoznačné – „hypotéza, že obě agrární obce budou mít výrazně vyšší sňatkový věk než obec horská ztroskotala na údajích z Malotic“. V 6. kapitole soustředil P. Holý svoji pozornost na studium geografického původu svatebčanů. Pokusil se na základě shromážděných dat zjistit, zda situace po omezení většiny administrativních překážek na základě vydání patentu o zrušení nevolnictví ovlivnila demografické chování obyvatelstva při sňatku a zda lidé si vybírali partnery i ze vzdálenějších oblastí či se nadále ženili a vdávaly s partnery z nejbližšího okolí. Na základě analýzy dat (dokumentováno opět řadou tabulek a grafů) konstatoval, že vesnické obyvatelstvo si hledalo svého životního partnera nejčastěji opět mezi obyvateli venkova a tento partner pocházel nejméně v polovině případů ze stejného panství a z maximálně

desetikilometrové vzdálenosti. Po závěrečném shrnutí, kde autor zrekapituloval dílčí výsledky a vyzdvihl některé z nich, následuje „Obrazová příloha“ (ukázka dvou stránek matriky oddaných z obce Malotice) a teprve po té seznam pramenů a literatury.

Petr Holý si za téma své bakalářské eseje zvolil problematiku nesnadnou a hlavně velice časově náročnou, jejímž zpracováním v každém případě prokázal velkou míru péle a studijního elánu. Ve výsledku se zadaného úkolu zhostil poměrně dobře. Bakalářská práce je podle obsahu logicky strukturovaná, přehledná, po formální stránce –až na některé drobnosti (např. vynechávky – srv. strana 31)- velmi dobře provedená, sjednotně vedeným poznámkovým aparátem a dobře zpracovanými a také funkčními tabulkami a grafy. Rovněž jazykovou stránku práce je třeba ocenit, písemný projev je kultivovaný, čtivý a většinou bez - u řady studentských prací obvyklých- gramatických chyb a překlepů.

Určitý problém vidím v nesouladu mezi názvem samotné práce („Výzkum sňatkového věku a geografické mobility snoubenců na základě studia farních matrik v první polovině 19. století“) a mezi v textu vytýčeným cílem („příspěvek k poznání vztahu mezi sňatečností na jedné straně a etnickými a ekonomickými faktory na straně druhé“ – s. 5). Na druhou stranu lze ve zkratce říci, že autor sledoval a i do závěru zahrnul širší škálu (sňatkový věk a charakter oblasti, sňatkový věk a etnicita, sňatkový věk a gender, atd.) dílčích témat, než jaká nastínil v názvu i v cíli práce. Pouze tento rozpor či vícevrstevnatost jednotlivých problémů (ale i jednotlivých hypotéz) ztěžuje četbu textu. Z dalších nedostatků lze uvést citování tzv. z druhé ruky (srv. např. s. 5, 6) a nesprávné užívání termínu „reprezentativní“ (srv. např. s. 59).

Souhrnně je však třeba bakalářskou esej Petra Holého hodnotit jako velmi zdařilou. Autor prokázal, že si dovede zvolit výzkumný problém, že dokáže pro jeho zpracování získat potřebná data a odpovídajícím způsobem s nimi pracovat, stejně jako formulovat přiměřené závěry. Práce jednoznačně odpovídá požadavkům, které jsou na tento typ studentských závěrečných prací kladeny a doporučuji ji proto k obhajovacímu řízení. Navrhuji bodové hodnocení okolo 40 kreditních bodů.

7. března 2008

Miloslava Turková

